

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ОСНОВИ, УПРАВЛІНСЬКІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Мирославський С. В.

ВСТУП

Постановка проблеми. Процес європейської інтеграції України набув якісно нового виміру після надання країні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі 23 червня 2022 р. та відкриття переговорів про вступ 14 грудня 2023 р. Цей переломний момент зумовив необхідність системної трансформації національної правової системи, інститутів публічного управління та механізмів імплементації європейських стандартів, що актуалізує комплексне наукове дослідження правових основ, управлінських інструментів та перспектив євроінтеграційних реформ в Україні.

Ступінь наукової розробленості проблеми свідчить про наявність значної кількості досліджень¹, присвячених окремим аспектам євроінтеграції України: правовим засадам співробітництва з ЄС, реформуванню публічного управління, імплементації окремих директив та регламентів. Водночас комплексні дослідження, що поєднують аналіз правових основ, управлінських механізмів та стратегічних перспектив євроінтеграційних реформ в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, залишаються фрагментарними. Особливо недостатньо вивченими є питання координації міжвідомчої взаємодії при імплементації законодавства ЄС, оцінки ефективності управлінських інструментів євроінтеграційної політики та адаптації європейських практик до українських реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика євроінтеграційних реформ в Україні є однією з найбільш дискусійних та розроблених у сучасній вітчизняній науці². Значний внесок у дослідження правових основ європейської інтеграції зробили такі вчені-

---

¹ Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., м. Львів) / упорядн.: Бунік М. З., Бліщук К. М., Федорчак О. В., Худоба О. В. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. 282 с.

² Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю : (Київ, 26 грудня 2024 року: тези доповідей). Відп. за вип. А. В. Кулік. Київ : ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», 2024. 190 с.

правники, як А. Батаренко³, О. Варипаєв⁴, Л. Даниленко⁵ та В. Куйбіда⁶. У своїх працях вони детально аналізували питання імплементації норм права ЄС у національне законодавство, конституційні засади зовнішньополітичного курсу та юридичну силу Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Питання публічного управління та адміністративних реформ в умовах євроінтеграції розглядали Ю. Напльоків⁷ і П. Петровський⁸. Зокрема, вони зосереджували увагу на необхідності модернізації інституційної спроможності органів влади, впровадженні європейських стандартів надання адміністративних послуг та антикорупційних механізмів як ключових управлінських інструментах на шляху до членства в ЄС.

Питання стратегічних перспектив та геополітичних викликів євроінтеграції, особливо в умовах воєнного стану, досліджували А. Мельниченко⁹ та М. Орлів¹⁰. Вони акцентували увагу на зміні парадигми відносин Україна – ЄС, безпекових гарантіях та необхідності синхронізації національних реформ із вимогами Європейської комісії на етапі переговорів про вступ до ЄС.

Проте саме комплексного дослідження, яке б розглядало євроінтеграційні реформи як цілісну систему взаємодії правового регулювання та публічного управління в умовах новітніх викликів, у

---

³ Батаренко А.О. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України / Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. 2014. № 1. С. 34–37.

⁴ Варипаєв О. М., Міносян А. С. Євроінтеграційні процеси в Україні: досвід, реалії, перспективи. International Scientific Discussion: Problems, Tasks and Prospects: Proceedings of the 9th International (Brighton, United Kingdom, December 19–20, 2024). Brighton, United Kingdom, 2024. No. 52(229). P. 210–222.

⁵ Даниленко Л.І. Перспективи та виклики євроінтеграційних процесів для України : навч.-метод. матеріали. К. : НАДУ, 2013. 132 с.

⁶ Куйбіда В. С., Бурик З. Сталий розвиток України: цілі та механізми реалізації : монографія. Київ : НАДУ, 2019. 383 с.

⁷ Напльоків Ю. В. Ефективність публічного управління в умовах динамічного середовища : дис.... д-ра філософії за спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. Харків, 2020. 340 с.

⁸ Публічне управління в Україні: проблеми та перспективи розвитку : монографія / П. М. Петровський та ін. ; за заг. ред. В. С. Загорського, П. М. Петровського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2021. 253 с.

⁹ Сучасні проблеми управління. Шлях до сталого миру після війни: держава, бізнес, інновації : зб. матеріалів ХІІ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 24 лист. 2023 р. / уклад.: А.А. Мельниченко, О.А. Акімова, А.М. Іщенко, О.Р. Шипь. Київ : КІП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. 224 с.

¹⁰ Україна на шляху до ЄС: виклики та перспективи : матеріали круглого столу до Дня Європи в Україні (Київ, 9 трав. 2024 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів, Ю. Г. Рубана. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. 112 с.

вітчизняній науці ще не здійснено, що й зумовлює значущість даного дослідження.

1. Нормативно-правове та інституційне забезпечення євроінтеграційного курсу України

Характерною рисою сучасного світового розвитку є активізація інтеграційних процесів, як у світі, так і в Європі. На європейському континенті дану функцію виконує Європейський Союз, де інтеграційні процеси у політичній, економічній, соціальній та духовній сферах є одним із характерних елементів сучасної Європи. Європейська інтеграція України є безальтернативним стратегічним курсом держави, який закріплений на конституційному рівні та підтверджений волевиявленням українського народу. Отримання Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі у червні 2022 р. та початок переговорів про вступ у грудні 2023 р. стали історичними віхами, що вимагають від держави системної трансформації всіх сфер суспільного життя¹¹. Реалізація цього масштабного завдання неможлива без чіткого нормативно-правового підґрунтя, яке б закріплювало взяті державою зобов'язання на міжнародному рівні та визначало конкретні механізми їх впровадження.

Міжнародно-правові зобов'язання України перед Європейським Союзом формують міцне підґрунтя для всього процесу євроінтеграції, визначаючи вектор розвитку держави на десятиліття вперед, і центральним елементом цієї системи є Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, його державами-членами, підписана 27 червня 2014 р. Цей міжнародний договір має змішаний характер, оскільки він охоплює питання як компетенції Союзу, так і компетенції його держав-членів, що зумовило тривалий процес ратифікації, який завершився лише у 2017 р. після подолання усіх внутрішньополітичних бар'єрів у державах-членах ЄС¹². Угода про асоціацію не є виключно торговельним контрактом, а виступає комплексним політико-правовим інструментом, який встановлює глибоке і всеосяжне партнерство, що базується на спільних цінностях, таких як верховенство права, демократія, права людини та ринкова економіка.

---

¹¹ Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., м. Львів) / упорядн.: Буник М. З., Бліщук К. М., Федорчак О. В., Худоба О. В. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. 282 с.

¹² Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків : «Діса плюс», 2020. 364 с.

Юридична сила Угоди в Україні забезпечується статтею 9 Конституції України, згідно з якою чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства, при цьому пріоритет надається нормам міжнародного договору, якщо вони суперечать іншим нормам національного законодавства¹³. Структурно Угода складається з преамбули та семи розділів, які охоплюють політичний діалог та реформи, політику у сфері юстиції, свободи та безпеки, економічне та галузеве співробітництво, а також створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ).

Реалізація положень Угоди контролюється через інституційну структуру асоціації, до якої входять Рада асоціації на рівні міністрів, Комітет асоціації на рівні високих посадовців та Парламентський комітет асоціації, які забезпечують моніторинг виконання зобов'язань та обговорення актуальних питань співпраці. Важливим етапом розвитку відносин стало отримання Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі 23 червня 2022 р., рішення про що ухвалила Європейська рада на підставі висновку Європейської комісії. Цей статус не є автоматичним гарантом вступу, а покладає на Україну додаткові зобов'язання щодо виконання семи ключових рекомендацій, сформульованих Європейською комісією, які стосуються антиолігархічного законодавства, реформи медіа, захисту національних меншин, судової реформи та антикорупційної політики.

Процес надання статусу кандидата активізував імплементацію права ЄС, оскільки вимагає від України не лише формального прийняття законів, а й демонстрації реальних результатів реформ, що підтверджується регулярними звітами Європейської комісії про прогрес України. 14 грудня 2023 р. Європейська рада ухвалила рішення про початок переговорів про вступ України до ЄС, що стало логічним продовженням виконання умов статусу кандидата, проте цей етап вимагає ще більш ретельної підготовки законодавчої бази та адміністративних інституцій до функціонування в умовах повноправного членства.

Зауважимо, що міжнародно-правові зобов'язання включають також участь у програмах Союзу, інтеграцію до енергетичних та транспортних мереж Європи, синхронізацію роботи енергосистеми з ENTSO-E, а також гармонізацію митних процедур та санітарних норм. Правовий

---

¹³ Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б.О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова та ін. К. : НІСД, 2012. 192 с.

режим Угоди про асоціацію передбачає динамічне оновлення зобов'язань через прийняття рішень Ради асоціації, які мають обов'язкову силу для Сторін, що дозволяє адаптувати угоду до нових реалій без необхідності повторної ратифікації парламентами усіх держав-членів.

Отже, міжнародно-правова структура євроінтеграції України є багаторівневою, поєднуючи стабільні договірні норми Угоди про асоціацію з динамічними вимогами процесу розширення ЄС, що вимагає від України постійної уваги до виконання взятих на себе зобов'язань та своєчасного реагування на нові ініціативи Європейського Союзу.

Національне законодавство та механізми імплементації права ЄС, відомого як правове надбання, становлять внутрішньодержавний інструментарій, необхідний для трансформування міжнародних зобов'язань у реальні правові норми, що діють на території України. Механізм імплементації включає кілька етапів, починаючи з ідентифікації відповідних актів права ЄС, які підлягають імплементації, їх перекладу українською мовою, проведення аналізу відповідності національного законодавства та розробки проектів законів або підзаконних актів¹⁴. Координацію цього процесу здійснює Урядовий офіс з координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, який виступає ключовим органом з питань євроінтеграції, забезпечуючи методичну підтримку міністерствам та відомствам.

Важливим елементом системи є щорічна Національна програма імплементації законодавства ЄС, яка затверджується Кабінетом Міністрів і містить перелік конкретних заходів, строків виконання та відповідальних виконавців, що дозволяє систематизувати роботу органів влади. Парламентський аспект імплементації забезпечується Комітетом Верховної Ради України з питань європейської інтеграції, який здійснює попередній розгляд проектів законів на предмет їх відповідності зобов'язанням України в рамках євроінтеграції та дає висновки щодо відповідності права ЄС.

Процедура розгляду законопроектів включає обов'язкове проходження євроінтеграційної експертизи, яка перевіряє, чи не суперечить новий акт нормам законодавства Європейського Союзу, що вже були імплементовані або плануються до імплементації.

Окремим складним напрямом є імплементація технічних регламентів та стандартів, що вимагає реформування національних органів зі

---

¹⁴ Дудко І.Д. Зовнішньополітичний профіль України періоду незалежності. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин. Колективна монографія / Кудряченко А.І. Інститут європейських досліджень НАН України. К.:Фенікс, 2011. С. 342-355.

стандартизації та акредитації, зокрема діяльності Національного агентства з акредитації України відповідно до вимог Регламенту ЄС № 765/2008. У сфері юстиції та прав людини імплементація права ЄС тісно переплетена з виконанням рішень Європейського суду з прав людини, що вимагає внесення змін до процесуального законодавства та практики застосування норм матеріального права. Економічний блок імплементації охоплює конкурентне право, державну допомогу, захист прав споживачів та фінансові послуги, де Україна зобов'язана створити незалежні регуляторні органи, такі як Антимонопольний комітет та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, які функціонуватимуть за стандартами ЄС¹⁵.

В умовах наближення до переговорів про вступ до ЄС процес імплементації ускладнюється необхідністю одночасного виконання рекомендацій Європейської комісії щодо кандидатства та продовження поточної роботи з адаптації законодавства, що вимагає пріоритетизації завдань та концентрації ресурсів на найбільш чутливих секторах, таких як енергетика, екологія та цифровізація¹⁶.

Механізми контролю за імплементацією включають не лише внутрішній державний моніторинг, а й зовнішню оцінку з боку інституцій ЄС, які аналізують не тільки текст законів, а й практику їх застосування, що змушує Україну звертати увагу на право застосовну діяльність судів та адміністративних органів¹⁷. Інтеграція до цифрового простору ЄС також вимагає імплементації регулювання у сфері захисту персональних даних, кібербезпеки та електронних комунікацій, що є критично важливим для функціонування єдиного цифрового ринку.

Варто звернути увагу на те, що конституційні засади євроінтеграційного курсу України та зміни в законодавстві в умовах воєнного стану визначають незворотність обраного стратегічного шляху та особливості функціонування правової системи в екстремальних умовах. Фундаментальні зміни до Конституції України були внесені Законом № 2680-VIII від 7 лютого 2019 р., який закріпив стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (НАТО) у преамбулі Основного Закону, а також у статтях 85, 102 та 116. Зокрема, стаття 102 визначає, що Президент України є гарантом

---

¹⁵ Шнирков О.І. Україна – Європейський Союз: економіка, політика, право : монографія / О. І. Шнирков, В. В. Копійка, В. І. Муравйов. К. : Вид. поліграф. центр «Київський університет», 2006. С. 120.

¹⁶ Яворська Г. М. Непевний об'єкт бажання: Європа в українському політичному дискурсі : монографія. К. : ВД Дмитра Бураго, 2010. 136 с.

¹⁷ Кіндратець О.М. Євроінтеграція України як фактор «мотивованої» модернізації. Гілея: науковий вісник. 2013. № 72. С. 824–829.

дотримання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, а також здійснює керівництво у зовнішньополітичній діяльності держави, спрямованій на реалізацію стратегічного курсу на євроінтеграцію.

Стаття 116 покладає на Кабінет Міністрів України обов'язок забезпечувати реалізацію цього курсу, що робить євроінтеграцію обов'язком усіх гілок влади, а не лише політичною декларацією. Конституційний Суд України у своїх рішеннях неодноразово підтверджував, що євроінтеграційний курс є імперативною нормою, яка не може бути змінена звичайним законодавством і вимагає спеціальної процедури внесення змін до Конституції для його скасування.

В умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. та затвердженого Верховною Радою України, правове регулювання євроінтеграційних процесів зазнало певних коректив, проте не було зупинено. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» дозволяє тимчасово обмежувати окремі конституційні права і свободи, проте не скасовує міжнародних зобов'язань України, включаючи Угоду про асоціацію.

Робота над євроінтеграційним законодавством продовжилася навіть у найскладніші періоди війни, що було продемонстровано ухваленням низки ключових законів, необхідних для виконання рекомендацій Європейської комісії для отримання статусу кандидата, таких як Закон України «Про медіа», Закон України «Про національні меншини (спільноти) України» та зміни до законодавства про судоустрій¹⁸. Специфіка законодавчого процесу під час воєнного стану полягає у можливості розгляду законопроектів у спрощеному порядку, без обов'язкового попереднього оприлюднення для громадського обговорення, що створює ризики зниження якості нормотворчості, проте для євроінтеграційних законів парламент та уряд намагаються зберігати високі стандарти консультацій з громадянським суспільством та експертним середовищем.

Воєнний стан також вплинув на пріоритети імплементації, змістивши акцент на безпекові питання, енергетичну стійкість та гуманітарні аспекти, проте Європейський Союз підтвердив, що вимоги до кандидата залишаються незмінними, хоча й визнає складність їх виконання в умовах війни. У 2023 р. Україна успішно виконала дев'ять кроків, визначених Європейською комісією для початку переговорів, що

---

¹⁸ Збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи». (м. Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. 245 с.

включали реформування антикорупційних органів, вдосконалення законодавства про нацменшини та забезпечення прозорості процесу відбору суддів Конституційного Суду.

Варто зазначити, що воєнний стан не звільняє Україну від обов'язку звітувати перед ЄС про прогрес, і щорічні доповіді Європейської комісії продовжують виходити за стандартним графіком, аналізуючи ситуацію в Україні з урахуванням воєнних реалій. Законодавство воєнного часу також передбачає особливі механізми фінансування реформ, зокрема через використання міжнародної технічної допомоги та грантових програм ЄС, таких як програма Ukraine Facility, що вимагає створення спеціальних правових режимів для управління цими коштами з дотриманням принципів прозорості та підзвітності.

Цифровізація законодавчого процесу стала необхідністю воєнного часу, дозволивши народним депутатам та урядовцям працювати дистанційно, використовуючи системи електронного документообігу, що забезпечило безперервність євроінтеграційної роботи. Положення Конституції також гарантують, що будь-які тимчасові обмеження прав, введені через воєнний стан, мають бути пропорційними та не можуть стосуватися фундаментальних цінностей, на яких базується членство в ЄС, таких як заборона катувань або право на справедливий суд¹⁹.

Водночас, існує певна напруга між вимогами безпеки, наприклад, у сфері доступу до публічної інформації або закупівель для оборони, та вимогами ЄС щодо прозорості та відкритості даних, що вимагає від законодавця пошуку балансу між національною безпекою та євроінтеграційними стандартами. Верховна Рада України продовжує тісну співпрацю з Європейським Парламентом, який виступає важливим партнером у підтримці євроінтеграційних реформ, ухвалюючи резолюції на підтримку України та моніторячи виконання зобов'язань.

Конституційний вимір євроінтеграції в умовах воєнного стану передбачає особливі процедури внесення змін до Основного Закону, оскільки згідно зі статтями 156-158 Конституції України, будь-які зміни до розділів I, III, XIII, які стосуються основ конституційного ладу, суверенітету та міжнародних зобов'язань, вимагають схвалення всеукраїнським референдумом, що в умовах воєнного стану є неможливим через заборону проведення референдумів згідно із Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Ця правова колізія створює необхідність розробки спеціального механізму для ратифікації майбутнього Договору про приєднання України до ЄС, який може

---

¹⁹ Малик Я., Парильяк О. Плани дій Україна – ЄС як інструменти забезпечення європейської інтеграції : зб. наук. пр. 2015. Вип. 42 «Ефективність державного управління». 2015. С. 13–20.

передбачати тимчасове застосування спрощеної процедури схвалення парламентом з подальшим підтвердженням на референдумі після завершення воєнного стану.

Ключову роль у даному процесі відіграє Конституційний Суд України, який під час воєнного стану продовжує здійснювати конституційний контроль за законопроектами, що стосуються євроінтеграції, зокрема надаючи висновки щодо відповідності міжнародних договорів Конституції України відповідно до пункту 4 частини першої статті 150 Основного Закону. Практика КСУ демонструє, що підхід до тлумачення конституційних норм в умовах війни залишається консервативним щодо захисту основних прав, але більш гнучким стосовно процедурних питань, що дозволяє забезпечити безперервність євроінтеграційного процесу без порушення конституційних гарантій.

Важливою складовою є імплементація принципів Європейського зеленого курсу (European Green Deal) у національне законодавство, що вимагає внесення змін до екологічного, енергетичного та податкового законодавства навіть в умовах воєнного стану, оскільки дані реформи є критично важливими для майбутньої інтеграції до єдиного ринку ЄС²⁰. Зокрема, Україна розпочала процес адаптації до Регламенту ЄС щодо знеліснення (EU Deforestation Regulation, EUDR) та Директиви про відновлення природи, що вимагає створення нових інституційних механізмів моніторингу та звітності.

У сфері сільського господарства триває робота з наближення до спільної аграрної політики ЄС (Common Agricultural Policy, CAP), що передбачає реформування системи державної підтримки аграріїв, впровадження екологічних стандартів та розвиток сільських територій, незважаючи на воєнні виклики та тимчасову окупацію значних аграрних площ. Транспортна інтеграція також отримала новий імпульс через приєднання України до мережі TEN-T, що вимагає гармонізації національного законодавства у сфері транспортної інфраструктури, безпеки перевезень та логістики з відповідними регламентами та директивами ЄС.

Ключовим конституційним елементом є забезпечення верховенства права та незалежності судової влади як передумови членства в ЄС, що в умовах воєнного стану вимагає балансу між безпековими обмеженнями

---

²⁰ Ризики європейського інтеграційного проекту: виклики та можливості для України / І. В. Клименко, І. В. Ус. К. : НІСД, 2012. 88 с.

та європейськими стандартами справедливого суду²¹. Реформа судоустрою, що триває під час війни, включає відновлення діяльності Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів у новому складі з дотриманням вимог ЄС щодо прозорості та добросовісності відбору, що було підтверджено позитивними оцінками Європейської комісії та Венеційської комісії. Остання, надаючи висновки на українські законопроекти, прийняті під час воєнного стану, наголошує на необхідності збереження демократичних стандартів навіть в екстремальних умовах, зокрема щодо захисту прав національних меншин, свободи медіа та функціонування інститутів громадянського суспільства.

Вважається, що конституційні принципи також передбачають захист прав внутрішньо переміщених осіб та біженців відповідно до стандартів ЄС, що вимагає гармонізації соціального законодавства та забезпечення доступу до освітніх, медичних та адміністративних послуг за європейськими принципами недискримінації та рівності.

Вагомою складовою є імплементація Санкційного регламенту ЄС та механізмів блокування активів, що вимагає внесення змін до фінансового та кримінального процесуального законодавства України з дотриманням стандартів справедливого суду та права на захист. Правовий режим окупованих територій також потребує адаптації до вимог ЄС щодо відновлення верховенства права після деокупації, що включає розробку спеціальних механізмів люстрації, відшкодування збитків та реінтеграції населення в європейський правовий простір.

Конституційний принцип територіальної цілісності України, закріплений у статті 2 Основного Закону, є непохитним і визначає, що будь-які євроінтеграційні процеси не можуть компрометувати суверенітет держави, що знаходить відображення у позиції ЄС щодо невіддання угод, які б де-юре визнавали зміну кордонів силою.

Інституційна структура забезпечення євроінтеграційного курсу України являє собою складну багаторівневу систему, що охоплює органи виконавчої влади, координаційні структури та спеціалізовані підрозділи, діяльність яких регламентована чинним законодавством та міжнародними зобов'язаннями держави. Ключовою ланкою цієї системи виступає Секретаріат Кабінету Міністрів України, в структурі якого функціонує Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Саме цей орган виконує роль національного координатора у процесі імплементації Угоди про асоціацію між Україною та

---

²¹ Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості / Н. Шаповалова, І. Озимок, Ю. Селянко, О. Татаревський ; Міжнародний центр перспективних досліджень, 2008. 335 с.

Європейським Союзом, забезпечуючи методологічну підтримку, моніторинг виконання Плану заходів щодо виконання Угоди та аналіз відповідності національного законодавства праву Європейського Союзу.

Ефективність роботи даного офісу безпосередньо впливає на темпи набуття членства в ЄС, оскільки він відповідає за узагальнення інформації від усіх центральних органів виконавчої влади та підготовку звітів для Уряду та європейських інституцій²². Важливо зазначити, що після отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС у червні 2022 р. та початку переговорів у грудні 2023 р., функціонал координаційних органів було розширено, що вимагає від них оперативного реагування на нові вимоги Брюсселя та адаптації внутрішніх управлінських процесів до стандартів європейського врядування.

Діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади є базовим елементом у механізмі реалізації реформ, оскільки саме на рівні галузевих відомств відбувається безпосередня імплементація євроінтеграційних норм у відповідні сфери суспільних відносин. Кожне міністерство несе відповідальність за виконання конкретних завдань у межах своєї компетенції, що закріплюється у відповідних дорожніх картах та планах заходів. Особлива роль у даному процесі відводиться Міністерству юстиції України, яке здійснює правову експертизу законопроектів на предмет їх відповідності зобов'язанням України в рамках Угоди про асоціацію та забезпечує процес апроксимації законодавства.

Міністерство закордонних справ України, у свою чергу, координує політичний діалог з інституціями ЄС та державами-членами, забезпечуючи комунікацію щодо прогресу реформ та захищаючи національні інтереси на переговорах. Такий розподіл повноважень дозволяє охопити всі аспекти євроінтеграції: від технічної гармонізації норм до стратегічного політичного планування. Проте, успішність реалізації покладених завдань залежить не лише від чіткого розмежування функцій, а й від рівня міжвідомчої взаємодії, яка часто ускладнюється бюрократичними бар'єрами та відсутністю уніфікованих підходів до трактування окремих положень законодавства Європейського Союзу.

Координаційні механізми, що діють в межах урядової структури, включають роботу міжвідомчих робочих груп, комісій та рад, створених для опрацювання конкретних питань євроінтеграційної адаптації. Ці органи забезпечують горизонтальну координацію між різними

---

²² Роль і місце України в перспективних європейській та євроатлантичній системах безпеки. Центр Разумкова, 2022, С. 4-9.

відомствами, дозволяючи узгоджувати позиції щодо складних реформ, які перебувають на стику компетенцій кількох міністерств²³. Наприклад, реформи у сфері енергетики, транспорту чи цифровізації вимагають спільних зусиль профільних міністерств, антимонопольного комітету та регуляторних органів. Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції виступає секретаріатом для багатьох таких груп, забезпечуючи документальний супровід та фіксацію прийнятих рішень.

Особливої уваги заслуговує роль віце-прем'єр-міністрів, які курирують окремі напрямки євроінтеграційної діяльності, що дозволяє підняти рівень прийняття управлінських рішень та прискорити вирішення спірних питань. Систематичний моніторинг виконання зобов'язань здійснюється через спеціалізовані інформаційні системи, які дозволяють у режимі реального часу відстежувати статус виконання кожного заходу Плану заходів щодо виконання Угоди про асоціацію. Це створює прозорий інструмент контролю як для Уряду, так і для громадськості та міжнародних партнерів, хоча повнота та своєчасність внесення даних залишається проблемним питанням, що потребує постійного вдосконалення адміністративних процедур.

2. Механізми моніторингу та управління євроінтеграційними реформами в умовах воєнного стану

Ефективність євроінтеграційних реформ в Україні безпосередньо залежить від якості системи моніторингу та оцінки, яка виступає ключовим управлінським інструментом забезпечення зворотного зв'язку між планувальниками та виконавцями стратегічних цілей. Система моніторингу базується на імplementації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що вимагає регулярного надання верифікованих даних щодо прогресу у законодавчому наближенні. Внутрішньодержавний рівень функціонує через механізми щорічного оцінювання виконання річних національних програм під егідою Комісії з питань євроатлантичної інтеграції України, де відповідальним координаційним органом виступає Секретаріат з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Урядового офісу. Цей інституційний вузол забезпечує консолідацію інформації від усіх центральних органів виконавчої влади, фільтрує дані на предмет відповідності критеріям законодавства Європейського Союзу та формує узагальнені звіти для Кабінету Міністрів України²⁴.

---

²³ Україна в європейському науково-освітньому та інноваційному просторі: концепція адаптації та інтеграції в умовах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом: монографія / С.В. Іванов, В. І. Ляшенко, І. Ю. Підоричева та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 312 с.

²⁴ Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі. – Центр Разумкова, 2022. С. 4-5.

Варто також зазначити, що процедура звітування слугує інструментом ідентифікації вузьких місць у реалізації реформ, дозволяючи своєчасно коригувати управлінські рішення та перерозподіляти ресурсне забезпечення пріоритетних напрямів, що є критично важливим в умовах воєнного стану та обмеженості бюджетних ресурсів.

Зовнішній контур оцінки ефективності реалізується через механізм звітів Європейської Комісії про прогрес України, які публікуються на регулярній основі та містять детальний аналіз виконання зобов'язань за кожним розділом Угоди про асоціацію. Ці документи формують незалежний бенчмаркінг, де українські законодавчі та управлінські ініціативи порівнюються зі стандартами ЄС та практиками держав-членів Європейського Союзу. Для української влади такі звіти виступають об'єктивним індикатором готовності до наступних етапів інтеграції, зокрема у контексті переговорів про вступ.

Внутрішня система бенчмаркінгу доповнює зовнішню оцінку через впровадження системи ключових показників ефективності для міністерств та відомств. Кожен центральний орган виконавчої влади зобов'язаний визначати кількісні та якісні індикатори досягнення цілей євроінтеграції, які інтегровані до системи стратегічного планування²⁵. Це дозволяє перейти від оцінки процесу до оцінки результату, де критерієм успіху є не факт прийняття нормативно-правового акта, а реальна зміна суспільних відносин або покращення статистичних показників у відповідній сфері, наприклад у енергетиці, митному регулюванні або захисті прав споживачів, що забезпечує матеріалізацію євроінтеграційних зусиль.

Цифровізація процесів моніторингу та оцінки стала критичним фактором підвищення прозорості та оперативності управління реформами в сучасних реаліях. Міністерство цифрової трансформації України розробляє інструменти електронного взаємодії, які дозволяють автоматизувати збір даних про виконання планів реформ. Використання єдиних інформаційних платформ, таких як система електронного документообігу органів виконавчої влади та спеціалізовані модулі для відстеження статусу законопроектів, мінімізує людський фактор та ризики маніпуляції звітністю.

Інтеграція реєстрів та баз даних різних відомств створює єдиний цифровий простір, де моніторинг відбувається в режимі реального часу. Це особливо важливо для контролю за використанням коштів, виділених на євроінтеграційні проекти, а також для оцінки впливу регуляторних змін на бізнес-середовище через інструменти цифрового зворотного

---

²⁵ Стойко О.М. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; «Логос», 2016. 416 с.

зв'язку. Впровадження концепції «держава у смартфоні» та розвиток порталу Дія сприяють залученню громадян до процесу оцінки якості надання адміністративних послуг, що є важливою складовою загальної ефективності реформ публічного управління та наближення до стандартів електронного урядування ЄС.

Разом з тим, існуюча система інструментів моніторингу стикається з викликами, пов'язаними із фрагментарністю даних та відсутністю повної інтегрованості між відомчими інформаційними системами²⁶. Поширена ситуація, коли різні органи влади використовують несумісні методи розрахунку показників ефективності, що ускладнює агрегацію даних на урядовому рівні. Для подолання цієї проблеми необхідно уніфікувати методологічні засади оцінки впливу регуляторних актів та гармонізувати їх із вимогами Європейської Комісії щодо кращого регулювання.

Перспективним напрямом розвитку є впровадження технологій великих даних для прогнозування наслідків впровадження євроінтеграційних норм. Це дозволить перейти від реактивного моніторингу вже здійснених дій до проактивного моделювання сценаріїв реалізації реформ. Крім того, критично важливим залишається питання захисту даних у процесі цифровізації моніторингу, що вимагає суворого дотримання стандартів кібербезпеки та відповідності регулюванню у сфері захисту персональних даних, яке також гармонізується з законодавством ЄС для забезпечення довіри партнерів.

Управлінські інструменти оцінки ефективності мають еволюціонувати у бік більшої відкритості та залучення незалежних експертних установ до процесу верифікації даних. Громадянське суспільство та міжнародні донорські організації відіграють значну роль у незалежному аудиті євроінтеграційного прогресу, надаючи альтернативні джерела інформації та рекомендації щодо покращення управлінських практик²⁷. Забезпечення доступу до неперсоніфікованих даних моніторингу для громадськості через відкриті портали сприяє підвищенню довіри до державних інституцій та посилює громадський контроль за виконанням зобов'язань перед Європейським Союзом.

У довгостроковій перспективі успішність євроінтеграційних реформ залежатиме від здатності української системи публічного управління інтегрувати інструменти моніторингу, бенчмаркінгу та цифровізації в єдиний циклічний механізм, де результати оцінки одного етапу безпосередньо впливають на планування наступного. Такий підхід

---

²⁶ Ковальова О.О. Українська політика щодо євроінтеграційних процесів : автореф. дис...дра політ. наук : 23.00.02. НАН України. Ін-т політ. і етноц. дослідж. Київ, 2004. 32 с.

²⁷ Україна 2030: публічне управління для сталого розвитку : матеріали щоріч. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 2020 р. : у 3 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білинської, О. М. Петрос. Київ : НАДУ, 2020. Т. 2. 252 с.

забезпечить не лише формальне виконання зобов'язань, але й глибоку трансформацію державного управління за стандартами ЄС, що є кінцевою метою євроінтеграційного курсу України та запорукою сталого розвитку держави.

Впровадження євроінтеграційних реформ в умовах воєнного стану стало безпрецедентним викликом для системи публічного управління України, що вимагало кардинальної адаптації управлінських інструментів та механізмів без втрати стратегічного вектору руху до Європейського Союзу. Повномасштабне вторгнення РФ призвело до необхідності поєднання операційної діяльності з забезпечення національної безпеки та довгострокових стратегічних цілей щодо набуття членства в ЄС, що зумовило трансформацію управлінської практики від планомірної реалізації дорожніх карт до гнучкого антикризового менеджменту. У даних умовах пріоритетність заходів визначається не лише вимогами законодавства Європейського Союзу, а й безпосереднім впливом на обороноздатність та життєдіяльність держави, що закріплено у відповідних постановках Кабінету Міністрів України щодо оптимізації роботи у сфері євроінтеграції.

Головною рисою стало збереження інституційної спроможності органів влади попри фізичні загрози та руйнування інфраструктури, що було досягнуто завдяки децентралізації прийняття рішень на оперативному рівні та централізації стратегічного контролю. Урядовий офіс з координації європейської та євроатлантичної інтеграції взяв на себе функцію головного координатора, забезпечуючи моніторинг виконання зобов'язань навіть в умовах обмеженої комунікації між відомствами²⁸.

Нормативно-правове забезпечення реформ у воєнний час базується на спеціальних законах, зокрема Законі України «Про правовий режим воєнного стану», та постановках, які регулюють особливості здійснення повноважень органами державної влади, дозволяючи прискорене погодження документів критичного значення. Це створило прецедент, коли швидкість прийняття рішень не суперечить їхній якості, що стало можливим завдяки цифровізації управлінських процесів та консолідації зусиль між профільними міністерствами.

Енергетичний сектор залишається одним із найбільш пріоритетних напрямів євроінтеграції, що в умовах війни набув екзистенційного значення для виживання держави та населення. Управлінські механізми в цій сфері зосереджені на забезпеченні енергетичної безпеки та

---

²⁸ Винник Б. Р. Євроінтеграція України в умовах війни: виклики для економічного управління // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. студ. і аспірантів, присвяченої 140-річчю Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", 18-19 квітня 2025 р. / гол. ред. А. В. Кіпєнський ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків, 2025. С. 279-281.

повноцінної інтеграції до енергосистеми континентальної Європи ENTSO-E, яка відбулася достроково у 2022 р. та була підтверджена на постійній основі. Адаптація управлінських практик проявляється у централізації управління відновленням пошкоджених об'єктів генерації та мереж під керівництвом Міністерства енергетики у тісній кооперації з оператором ГТС України та розподільчими компаніями, що дозволяє оперативно реагувати на наслідки ракетних атак.

Впровадження реформ спрямоване на лібералізацію ринку електроенергії відповідно до Третього енергетичного пакету ЄС, проте з урахуванням необхідності тимчасового регулювання цін та гарантування постачання для критичної інфраструктури та населення. Дієвим механізмом стало залучення міжнародної технічної допомоги для закупівлі обладнання та ремонтних робіт, що вимагає створення спеціальних процедур закупівель, які поєднують швидкість воєнного часу та вимоги антикорупційного законодавства України.

У сфері юстиції впровадження реформ під час воєнного стану стикається з унікальними викликами, пов'язаними з доступом до правосуддя, безпекою учасників судових процесів та необхідністю документування воєнних злочинів. Управлінські інструменти адаптації включають масову цифровізацію судових процедур, розширення можливостей системи «Електронний суд» та інтеграцію з порталом «Дія», що дозволило забезпечити безперервність судового розгляду справ навіть у регіонах, наближених до лінії фронту, або для переміщених осіб.

Пріоритетним завданням залишається продовження судової реформи, зокрема відновлення роботи Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів, що є критичною вимогою Європейської Комісії для початку переговорів про вступ України до ЄС²⁹. Управлінський аспект тут полягає у забезпеченні прозорості конкурсних процедур добору суддів попри воєнний стан, що досягається через міжнародний аудит та участь експертів з консультативної місії ЄС у відповідних органах.

Разом із тим, значущим чинником є співпраця з міжнародними судовими інстанціями, такими як Європейський суд з прав людини та Міжнародний кримінальний суд, для документування воєнних злочинів та забезпечення права на справедливий суд для постраждалих. Це власне вимагає від української системи юстиції впровадження нових стандартів збору доказів та процесуального управління, що відповідають нормам

---

²⁹ Яремчук В. Д. Основи права Європейського Союзу та Ради Європи: дефініції, джерела, схеми, таблиці та персоналії : навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 340 с.

міжнародного гуманітарного права та практикам ЄС³⁰. Додатковим викликом є виконання рішень ЄСПЛ в умовах війни, що потребує від держави розробки механізмів компенсацій та відновлення порушених прав навіть за відсутності фізичної можливості повернення майна на окупованих територіях.

Антикорупційна інфраструктура демонструє високу стійкість в умовах воєнного стану, проте управління ризиками у цій сфері потребує постійного посилення через збільшення фінансових потоків в оборонному секторі та сфері відбудови. Спеціалізовані антикорупційні органи, такі як Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Національне агентство з питань запобігання корупції, продовжують функціонувати у повному обсязі, зберігаючи незалежність та операційну автономію.

Управлінські інструменти включають посилення контролю за деклараціями осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, навіть попри тимчасові спрощення, введені на початку повномасштабного вторгнення. Відновлення повноцінного е-декларування стало сигналом для міжнародних партнерів про готовність України дотримуватися антикорупційних зобов'язань та є ключовою вимогою для отримання макрофінансової допомоги. Особлива увага приділяється закупівлям в оборонному секторі, де ризики корупції є найбільшими через режим секретності.

Створення Агенції оборонних закупівель та впровадження цифрових інструментів моніторингу, таких як модулі в системі ProZorro, стали ключовими механізмами запобігання зловживанням та забезпечення прозорості використання бюджетних коштів. Місія послів Європейського Союзу в Україні здійснює постійний моніторинг відбору керівників антикорупційних органів, що виступає зовнішнім управлінським інструментом забезпечення доброчесності та довіри партнерів.

Цифровізація стала стратегічним управлінським інструментом, що дозволив зберегти керованість державними процесами під час війни та прискорити євроінтеграційні зміни. Платформа «Дія» та інші електронні сервіси забезпечили доступ громадян та бізнесу до адміністративних послуг, мінімізувавши корупційні ризики та фізичний контакт з чиновниками, що є критично важливим в умовах безпекових загроз. Для євроінтеграційних реформ це означає впровадження принципів цифрового управління (digital governance) як стандарту взаємодії

---

³⁰ Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол.: С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейтерович, О.Г. Пухкал та ін. Київ : НАДУ, 2017. 248 с.

держави та суспільства, що відповідає цілям Цифрової десятилітки ЄС³¹. Управлінські рішення все частіше приймаються на основі аналізу великих даних, що дозволяє оцінювати ефективність реформ у реальному часі та коригувати політику відповідно до поточних потреб.

Впровадження інтегрованості між українськими реєстрами та системами Європейського Союзу є наступним кроком, який вимагає технічної адаптації та забезпечення кібербезпеки на рівні стандартів ENISA. Це створює новий рівень вимог до управлінських кадрів, які повинні володіти навичками роботи в цифровому середовищі та розуміти специфіку європейських технічних регламентів. Ефективність використання цифрових інструментів безпосередньо впливає на швидкість імплементації норм законодавства ЄС у таких сферах, як митна справа, управління кордонами та надання адміністративних послуг, дозволяючи уникати бюрократичних затримок та забезпечувати прозорість процедур для європейських інвесторів.

Кадрове забезпечення реформ в умовах воєнного стану є окремим складним викликом для системи управління, оскільки міграція кваліфікованих спеціалістів за кордон та мобілізація до лав Збройних Сил створили дефіцит компетентних управлінців в органах влади. Адаптація полягає у залученні міжнародних експертів, використанні механізмів державно-приватного партнерства та залученні представників громадського сектору до робочих груп для забезпечення експертної підтримки.

Комунікаційна стратегія реформ також зазнала змін, змістивши акцент на поясненні необхідності змін для перемоги та післявоєнної відбудови, що допомагає підтримувати суспільну підтримку євроінтеграційного курсу. Управлінська комунікація має бути прозорою та своєчасною, щоб підтримувати довіру суспільства та міжнародних партнерів, особливо щодо чутливих реформ у сфері правосуддя та протидії корупції.

3. Стратегічні виклики, післявоєнна відбудова та перспективи членства в ЄС

Процес євроінтеграції України на сучасному етапі характеризується надзвичайною складністю, зумовленою необхідністю імплементації масштабного законодавства Європейського Союзу в умовах воєнного стану, що накладає додаткові обмеження на ресурсне забезпечення реформ. Основною проблемою залишається боротьба з корупцією, яка

---

³¹ Ослунд А., Кубілюс А. Відбудова, реформування та вступ України до ЄС; перекл. з англ. Андрія Ковальчука. Львів : Вид-во Старого Лева, 2024. 144 с.

розглядається європейськими інституціями як ключовий індикатор здатності української держави забезпечити верховенство права³².

Попри створення цілісної структури антикорупційних органів, включаючи НАЗК, САП та ВАКС, ефективність їхньої діяльності часто уповільнюється через недостатність кадрового забезпечення, політичний тиск та складність процедур розслідування особливо важливих справ. Індекс сприйняття корупції демонструє позитивну динаміку, однак для повної відповідності європейським стандартам необхідне не лише законодавче врегулювання, а й реальні обвинувальні вироки щодо високопосадовців, що підтвердить незворотність покарання за корупційні злочини.

Відновлення довіри суспільства та міжнародних партнерів вимагає повної незалежності антикорупційної інфраструктури від виконавчої влади та усунення будь-яких можливостей для втручання у процесуальну діяльність слідчих та прокурорів, що є критичним для інвестиційної привабливості держави.

Паралельно з антикорупційною політикою важливим викликом залишається судова реформа, яка є фундаментом усієї системи правосуддя. Європейська Комісія та Венеційська Комісія неодноразово наголошували на необхідності забезпечення добросовісності та професійної етики суддівського корпусу. Важливою складовою даного процесу стало оновлення складу Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за участю міжнародних експертів, що мало на меті відсіювання осіб, чий рішення викликають сумніви у їхній неупередженості. Проте проблема полягає не лише у кадровому оновленні, а й у зміні управлінської культури всередині судової системи.

Затягування розгляду справ, непрозорість процесу розподілу справ та залишки впливу олігархічних груп на окремі ланки судової влади створюють ризики для інвесторів та підривають довіру громадян. Для євроінтеграції важливо, щоб судова система функціонувала як дієвий механізм захисту прав людини та бізнесу, а не як інструмент тиску. Реалізація рекомендацій Венеційської комісії щодо Конституційного Суду України також залишається пріоритетним напрямом, оскільки стабільність конституційного ладу є базовою вимогою політичних критеріїв членства в ЄС³³. Без незалежного та авторитетного суду неможливо гарантувати дотримання законодавства Європейського

---

³² Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / за наук. редакції Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018. 475 с.

³³ Стратегія та засоби конвергенції системи соціальної безпеки України та ЄС у процесі євроінтеграції : монографія / ред.: Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак. Львів: АТБ, 2018. 303 с.

Союзу, адже саме суди забезпечують імплементацію європейських норм у національну правозастосовну практику, що є основою правової інтеграції.

Відповідність Копенгагенським критеріям, прийнятим у 1993 р., вимагає від України комплексної трансформації не лише правової, а й економічної та адміністративної систем. Політичний критерій передбачає стабільність інституцій, що гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу до національних меншин. В умовах воєнного стану забезпечення цих гарантій ускладнюється, проте Україна демонструє стійкість демократичних процесів, включаючи функціонування парламенту.

Економічний критерій вимагає наявності функціонуючої ринкової економіки та здатності витримувати конкурентний тиск у межах Європейського Союзу. Це передбачає лібералізацію ринків, демонополізацію, розвиток малого та середнього бізнесу та інтеграцію енергетичних мереж. Адміністративний критерій, який досить часто недооцінюють, передбачає здатність державного апарату ефективно впроваджувати та застосовувати законодавство ЄС. Це вимагає підвищення кваліфікації державних службовців, цифровізації управлінських процесів та забезпечення міжвідомчої координації³⁴. Гармонізація національного законодавства з правом ЄС охоплює 35 переговорних кластерів, кожен з яких вимагає глибокої аналітичної роботи та фінансових ресурсів. Особливу увагу слід приділити екологічним стандартам, захисту персональних даних та регулюванням у сфері цифрового ринку, де розбіжності між українськими та європейськими нормами залишаються значними та потребують часу для узгодження.

Перспективи євроінтеграційного курсу напряму залежать від здатності української влади підтримувати високий темп реформ навіть в умовах зовнішньої агресії. Європейський Союз надає значну фінансову та експертну підтримку, проте відповідальність за внутрішні перетворення лежить виключно на національних інституціях. Важливо уникати формального підходу до виконання рекомендацій, коли законодавчі акти ухвалюються лише для звітування, без реального механізму їх виконання. Стратегічною метою має стати не лише

---

³⁴ Трихліб К.О. Гармонізація законодавства України із правом ЄС: досвід країн ЄС. Матеріали XVI Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». Матеріали круглого столу «Історія конституціоналізму в Україні та зарубіжних країнах» (до 100-річчя Конституції УНР 1918 р.). Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Харків: 2018. Том 1. С. 97–99.

отримання членства, а побудова конкурентоспроможної, прозорої та справедливої держави, що відповідає цінностям Європейського Союзу.

Подолання корупції, завершення судової реформи та повна відповідність Копенгагенським критеріям є взаємопов'язаними процесами, де успіх в одному напрямку стимулює прогрес в іншому. Майбутнє членство в ЄС вимагає консолідації суспільства навколо євроінтеграційних цілей та забезпечення незворотності реформ через зміцнення громадянського контролю та незалежності наглядових органів³⁵. Тільки за умови системного вирішення цих проблем Україна зможе перейти від статусу кандидата до повноправного члена Європейського Союзу, забезпечивши тим самим довгострокову стабільність та процвітання для своїх громадян у єдиному економічному та правовому просторі.

Взаємозв'язок між євроінтеграційними реформами та післявоєнної відбудовою України є ключовим фактором трансформації держави. Післявоєнна відбудова не може розглядатися ізольовано від процесу набуття членства в ЄС, оскільки євроінтеграційний вектор задає стандарти якості, прозорості та ефективності. Принцип «Build Back Better», що ліг в основу стратегії повоєнного відновлення, передбачає створення сучасної, енергоефективної економіки, інтегрованої в єдиний ринок ЄС. Це вимагає синхронізації національного законодавства з правом Європейського Союзу на всіх етапах реалізації відбудовних проєктів, що гарантує залучення інвестицій. Ігнорування євроінтеграційних вимог ризикує створити неефективні активи, які не відповідатимуть стандартам Європейського Союзу, що ускладнить майбутнє членство.

Правовою основою цієї співпраці виступає Угода про асоціацію та інструмент Ukraine Facility обсягом 50 мільярдів євро на 2024–2027 рр. Цей механізм прямо прив'язує фінансування до виконання етапів реформ, визначених у Плані України, включаючи зміцнення верховенства права та секторальні зміни. Даний підхід трансформує відбудову у структурний процес модернізації управління. Управлінські інструменти, як-от система ProZorro та платформа DREAM, стають критичними для забезпечення прозорості використання коштів. Інтеграція цих систем з європейськими аналогами дозволяє здійснювати моніторинг, мінімізуючи корупційні ризики, що є ключовою вимогою Європейської Комісії у переговорах про вступ до ЄС.

---

³⁵ Конституція України та триада європейських цінностей: погляд у світлі євроінтеграції : збірник матеріалів і тез міжнародної конференції (м. Київ, 28 червня 2023 р.). Київ : ВАІТЕ, 2023. 204 с.

Секторальні реформи у сфері енергетики, транспорту та цифровізації демонструють найбільш тісну інтеграцію відбудови та євроінтеграції. Підключення енергосистеми до ENTSO-E стало можливим завдяки попереднім реформам і є запорукою безпеки під час відновлення. Відбудова енергетичного сектору має відбуватися з урахуванням вимог Європейського зеленого курсу, що передбачає відмову від вуглецевих джерел на користь відновлюваних. У транспортній сфері інтеграція до мережі TEN-T вимагає модернізації залізничних колій та розвитку логістичних хабів. Цифрова інтеграція, зокрема визнання електронних підписів та вхід до єдиного цифрового ринку ЄС, спрощує ведення бізнесу, створюючи сприятливе середовище для повернення економіки на звільнені території.

Незмінною умовою успішної реалізації обох процесів залишається реформа судової системи та боротьба з корупцією. Інвестори не приходять у країну з недовірою системою захисту прав власності. Тому завершення конкурсу до Вищої ради правосуддя та забезпечення незалежності антикорупційних органів є пріоритетом як для ЄС, так і для внутрішньої стабільності. Євроінтеграційний тиск слугує каталізатором для ухвалення необхідних рішень³⁶. Відсутність прогресу у цих питаннях може призвести до заморожування фінансової допомоги, що прямо вплине на темпи відбудови. Правова реформа стає інфраструктурним базисом фізичної відбудови.

Стратегічні перспективи вступу України до Європейського Союзу визначаються системною здатністю національної економіки та правової системи витримати навантаження повноцінної інтеграції. Отримання статусу кандидата у червні 2022 р. та рішення Європейської Ради у грудні 2023 р. про початок переговорів стали історичними віхами, однак вони лише започаткували найскладніший етап інституційної адаптації. Оптимізація даного процесу вимагає відходу від формального виконання рекомендацій Європейської Комісії на користь глибинних структурних змін, які б забезпечили незворотність євроінтеграційного курсу навіть в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови.

Основною складовою стратегії має стати пріоритезація реформ за критерієм їхнього впливу на верховенство права та функціонування ринку, оскільки саме дані сфери є найбільш чутливими для європейських інституцій під час проведення скринінгу законодавства. Необхідно враховувати, що переговори про вступ будуть проводитися кластерним методом, що дозволяє групувати суміжні напрямки законодавства

---

³⁶ Журавель Я.В. Вплив євроінтеграційних процесів на покращення ефективності організації діяльності органів виконавчої влади. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 2. С. 34–36.

Європейського Союзу, проте успіх залежатиме від здатності України демонструвати конкретні результати впровадження норм, а не лише їх імплементації на папері.

Гармонізація законодавства має здійснюватися з урахуванням принципу «якість важливіша за кількість», де пріоритет надається якісному аналізу регуляторного впливу та узгодженості нових норм із чинною правовою системою. Критично важливим є забезпечення прозорості законодавчого процесу та залучення громадськості до обговорення євроінтеграційних законопроектів, що відповідає вимогам Орхуської конвенції та стандартам належного врядування. Паралельно має відбуватися зміцнення інституційної спроможності органів виконавчої влади, оскільки саме державний апарат буде відповідати за імплементацію європейських стандартів на практиці³⁷. Це вимагає продовження реформи державної служби, зокрема впровадження меритократичних принципів найму та просування, а також підвищення рівня цифровізації державних послуг через платформу «Дія», що вже стало позитивним прикладом для країн ЄС.

Важливою рекомендацією є створення міжвідомчих робочих груп за участю представників ЄС для моніторингу виконання переговорних позицій, що дозволить оперативно виявляти та усувати розбіжності у тлумаченні норм права.

Особливої уваги заслуговує сфера правосуддя та боротьби з корупцією, яка залишається одним із головних критеріїв оцінки прогресу України з боку Європейської Комісії та держав-членів Союзу. Стратегічна перспектива полягає у завершенні конкурсів до ключових антикорупційних органів, таких як НАБУ та САП, та забезпеченні їхньої реальної незалежності від політичного впливу. Реформа Вищої ради правосуддя та відновлення довіри до Конституційного Суду України є необхідними умовами для закриття відповідних переговорних розділів.

Рекомендації міжнародних партнерів щодо відбору суддів мають імплементуватися не формально, а з дотриманням усіх етапів перевірки доброчесності та професійної етики. Ефективна робота антикорупційної інфраструктури, включаючи Вищий антикорупційний суд, має демонструвати статистикою розслідувань та обвинувальних вироків у справах високопосадовців, що є найкращим індикатором політичної волі держави. Без вирішення цих питань повноцінне функціонування у

---

³⁷ Ковтун Ю.Є. Нормативно-правове забезпечення органів публічної влади в контексті інтеграції України до Європейського Союзу. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 25–26 жовт. 2018 р. Полтава, 2018. С. 31–33.

внутрішньому ринку ЄС буде неможливим через ризики для європейських інвесторів та партнерів³⁸.

Безпековий вимір євроінтеграції набуває особливого значення в умовах триваючої російської агресії, оскільки стабільність України є запорукою безпеки всього Європейського континенту. Перспективи членства в ЄС включають поглиблення співпраці у сфері оборонно-промислового комплексу, уніфікацію стандартів виробництва озброєння та інтеграцію України в європейську систему управління кордонами Frontex. Це власне вимагає відповідного законодавчого врегулювання та модернізації технічного оснащення прикордонних служб. Крім того, кібербезпека стає критичним напрямком, де Україна може не лише запозичувати досвід ЄС, а й ділитися власними напрацюваннями у протидії гібридним загрозам. Інтеграція у сфері безпеки тісно пов'язана з міграційною політикою, де необхідно забезпечити баланс між відкритістю кордонів для легальної міграції та ефективним контролем для запобігання нелегальним потокам, що є вимогою Шенгенської зони.

Комунікаційна стратегія щодо євроінтеграції має бути переглянута з урахуванням необхідності підтримки суспільної згоди на складні реформи. Населення має чітко розуміти, що вступ до ЄС є інструментом підвищення якості життя, а не самоціллю, і даний процес вимагатиме значних зусиль та адаптації з боку кожного громадянина. Важливо протидіяти дезінформації та євроскептицизму, які можуть посилюватися внаслідок економічних труднощів воєнного часу.

Органи державної влади повинні забезпечити регулярний звіт перед суспільством про прогрес у переговорах та конкретні зміни, які відбуваються завдяки євроінтеграції, наприклад, у сфері мобільного роумінгу або безвізового режиму. Громадянське суспільство має виступати незалежним спостерігачем виконання зобов'язань, що підвищить рівень довіри як всередині країни, так і з боку європейських інституцій³⁹. Освітні програми та інформаційні кампанії мають бути спрямовані на різні цільові аудиторії, включаючи бізнес, державних службовців та молодь, щоб забезпечити широку підтримку курсу на європейську інтеграцію.

Оптимізація процесу вступу України до ЄС вимагає комплексного підходу, що поєднує технічну експертизу, політичну стабільність та суспільну підтримку. Рекомендації щодо прискорення гармонізації

---

³⁸ Морозова О.С. Розвиток публічного управління в контексті євроінтеграції. Таврійський науковий вісник. 2020. № 1. С. 169–177.

³⁹ Сірант М.М., Шиккульська Х. Угода про асоціацію: стан і перспективи. Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції. Львів: ННПП НУ «Львівська Політехніка», 2017. С. 35-38.

законодавства мають балансуватися з заходами щодо зміцнення інституційної пам'яті та незалежності регуляторів. Україна має унікальний шанс використати процес інтеграції як рушій для модернізації всіх сфер життєдіяльності держави, перетворивши виклики воєнного часу на можливості для побудови сучасної європейської країни. Успіх цього курсу залежатиме від послідовності дій уряду, ефективності судової системи та здатності економіки до трансформації.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження було встановлено, що Євроінтеграція є складним і багатогранним процесом, що охоплює політичні, економічні та соціальні аспекти, кожен з яких має свої виклики та перспективи. Євроінтеграційний курс України має здатність більш системно, ніж попередні зовнішньополітичні вектори, трансформувати правові та інституційні основи держави, співпрацювати з органами Європейського Союзу та брати участь у створених міжнародних каналах мобільності, претендувати на статус кандидата та повноправного члена ЄС.

У періоди загострення політичних протиріч, зокрема в умовах воєнного стану, євроінтеграційні реформи перебувають в епіцентрі боротьби за європейський вибір, активно підтримують вимоги щодо верховенства права, голосно заявляють про себе виконанням рекомендацій Європейської комісії, тим самим впливаючи на політичні центри влади. На нашу думку, завдання держави у даному аспекті полягає в запобіганні зниженню стандартів реформ, зокрема адекватним реагуванням на виклики війни, передбачаючи безпеку громадян та враховуючи їхні інтереси у контексті європейських цінностей.

Ключовим фактором успіху в євроінтеграційній сфері є необхідність узгодженої співпраці (за безпосередньої участі громадськості) Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції, міністерств та відомств у партнерстві з інститутами громадянського суспільства, парламентським комітетом, консультативно-дорадчими органами, міжнародними організаціями, експертним середовищем, представниками бізнесу та міжнародними спонсорами.

Очевидно, що має бути спільне розуміння ефективних кроків та реформ у контексті євроінтеграції для всіх державотворців: науковців, владних структур, виконавчих інституцій та власне громадян як повноцінних суб'єктів даного процесу. Держава має сприяти підвищенню ролі верховенства права в суспільстві, підвищенню його правової активності, набуттю гідного місця в європейській спільноті через завершення судової реформи та подолання корупції.

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено комплексний аналіз євроінтеграційних реформ в Україні, зосереджений на їх правових основах, управлінських інструментах та перспективах розвитку. Досліджено становлення нормативно-правового та інституційного забезпечення євроінтеграційного курсу, яке розглядається як міцна основа для впровадження реформ. Охарактеризовано ключові управлінські інструменти імплементації права ЄС та інституційну структуру, що забезпечує координацію інтеграційних процесів.

Значну увагу приділено конституційним засадам, а також механізмам моніторингу та оцінці ефективності реформ в умовах воєнного стану. На підставі дослідження нормативно-правової бази євроінтеграції сформульовано висновки щодо основних тенденцій та специфіки реалізації стратегічного курсу України, а також окреслено перспективи його подальшого впровадження через оптимізацію діяльності органів виконавчої влади та посилення взаємодії з інституціями ЄС.

Мета публікації полягає у дослідженні сучасного стану, правового забезпечення та механізмів управління процесом євроінтеграційних реформ в Україні, а також визначення ключових викликів та стратегічних перспектив їх реалізації на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на філософських, загальнонаукових методах і методах системного підходу, що дозволяє проаналізувати шляхи та способи євроінтеграції та визначити правове становище України у відносинах з ЄС. Структурно-функціональний підхід використано для визначення функцій інституцій євроінтеграції в умовах трансформації політичної системи. Інституціональний підхід використовується для аналізу взаємодії процесу імплементації права ЄС та політичної системи суспільства, у якій головну роль відіграють державні органи, координаційні структури та міжнародні інституції. Нормативно-ціннісний підхід знайшов втілення в аналізі системи європейських цінностей, їх формування та ролі у процесі правової соціалізації суспільства.

Наукова новизна публікації полягає у комплексному аналізі механізмів євроінтеграції в умовах воєнного стану та їх значення для політичного й соціально-економічного розвитку країни.

Висновки. Євроінтеграція є стратегічним орієнтиром сталого розвитку України. Оскільки державі належить реалізовувати європейські стандарти та зобов'язання, вона, визначаючи шляхи розвитку правової системи, орієнтується передусім на інституційну спроможність. Саме її потенціал та ресурси можуть стати запорукою прогресивного розвитку. Політико-правова діяльність спрямована на

формування демократичної держави, яка позиціонує себе як відповідальний суб'єкт міжнародного права. Така держава поважає верховенство права, толерантно ставиться до європейських цінностей та стандартів, а також є активною у процесі євроінтеграції.

Незважаючи на складну політичну, економічну та соціальну ситуацію в країні й умови воєнного стану, реформи у сфері євроінтеграції активно впроваджуються. Вони зберігають стратегічні пріоритети, займають важливе місце в державній політиці та нині набули чіткості й визначеності, що зумовлено підтримкою та активною діяльністю з боку держави, місцевої влади й міжнародних партнерів.

Ключові слова: євроінтеграція, Європейський Союз, євроінтеграційні реформи, антикорупційна реформа, судова реформа, управлінські інструменти, воєнний стан, післявоєнна відбудова.

Література

1. Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., м. Львів) / упорядн.: Буник М. З., Бліщук К. М., Федорчак О. В., Худоба О. В. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. 282 с.

2. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю : (Київ, 26 грудня 2024 року: тези доповідей). Відп. за вип. А. В. Кулік. Київ : ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», 2024. 190 с.

3. Батаренко А.О. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України / Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. 2014. № 1. С. 34–37.

4. Варипаєв О. М., Міносян А. С. Євроінтеграційні процеси в Україні: досвід, реалії, перспективи. International Scientific Discussion: Problems, Tasks and Prospects: Proceedings of the 9th International (Brighton, United Kingdom, December 19–20, 2024). Brighton, United Kingdom, 2024. No. 52(229). P. 210–222.

5. Даниленко Л. І. Перспективи та виклики євроінтеграційних процесів для України : навч.-метод. матеріали. К. : НАДУ, 2013. 132 с.

6. Куйбіда В. С., Бурик З. Сталий розвиток України: цілі та механізми реалізації : монографія. Київ : НАДУ, 2019. 383 с.

7. Напльков Ю. В. Ефективність публічного управління в умовах динамічного середовища : дис.... д-ра філософії за спец. 281 «Публічне

управління та адміністрування» ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. Харків, 2020. 340 с.

8. Публічне управління в Україні: проблеми та перспективи розвитку: монографія / П. М. Петровський та ін. ; за заг. ред. В. С. Загорського, П. М. Петровського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2021. 253 с.

9. Сучасні проблеми управління. Шлях до сталого миру після війни: держава, бізнес, інновації : зб. матеріалів XII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 24 лист. 2023 р. / уклад.: А.А. Мельниченко, О.А. Акімова, А.М. Іщенко, О.Р. Шиць. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. 224 с.

10. Україна на шляху до ЄС: виклики та перспективи : матеріали круглого столу до Дня Європи в Україні (Київ, 9 трав. 2024 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів, Ю. Г. Рубана. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. 112 с.

11. Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., м. Львів) / упорядн.: Буник М. З., Бліщук К. М., Федорчак О. В., Худоба О. В. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. 282 с.

12. Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків : «Діса плюс», 2020. 364 с.

13. Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б.О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова та ін. К. : НІСД, 2012. 192 с.

14. Дудко І.Д. Зовнішньополітичний профіль України періоду незалежності. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин. Колективна монографія / Кудряченко А.І. Інститут європейських досліджень НАН України. К.:Фенікс, 2011. С. 342-355.

15. Шнирков О.І. Україна – Європейський Союз: економіка, політика, право : монографія / О. І. Шнирков, В. В. Копійка, В. І. Муравйов. К. : Вид. поліграф. центр «Київський університет», 2006. С. 120.

16. Яворська Г. М. Непевний об'єкт бажання: Європа в українському політичному дискурсі : монографія. К. : ВД Дмитра Бурого, 2010. 136 с.

17. Кіндратець О.М. Євроінтеграція України як фактор «мотивованої» модернізації. Гілея: науковий вісник. 2013. № 72. С. 824–829.

18. Збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи». (м. Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. 245 с.

19. Малик Я., Париляк О. Плани дій Україна – ЄС як інструменти забезпечення європейської інтеграції : зб. наук. пр. 2015. Вип. 42 «Ефективність державного управління». 2015. С. 13–20.

20. Ризики європейського інтеграційного проекту: виклики та можливості для України / І. В. Клименко, І. В. Ус. К. : НІСД, 2012. 88 с.

21. Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості / Н. Шаповалова, І. Озимок, Ю. Селянко, О. Татаревський ; Міжнародний центр перспективних досліджень, 2008. 335 с.

22. Роль і місце України в перспективних європейській та євроатлантичній системах безпеки. Центр Разумкова, 2022, С. 4-9.

23. Україна в європейському науково-освітньому та інноваційному просторі: концепція адаптації та інтеграції в умовах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом: монографія / С. В. Іванов, В. І. Ляшенко, І. Ю. Підоричева та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 312 с.

24. Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі. – Центр Разумкова, 2022. С.4-5.

25. Стойко О.М. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; «Логос», 2016. 416 с.

26. Ковальова О.О. Українська політика щодо євроінтеграційних процесів : автореф. дис...дра політ. наук : 23.00.02. НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Київ, 2004. 32 с.

27. Україна 2030: публічне управління для сталого розвитку : матеріали щоріч. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 2020 р. : у 3 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білінської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2020. Т. 2. 252 с.

28. Винник Б. Р. Євроінтеграція України в умовах війни: виклики для економічного управління // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. студ. і аспірантів, присвяченої 140-річчю Національного технічного

університету "Харківський політехнічний інститут", 18-19 квітня 2025 р. / гол. ред. А. В. Кіпенський ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків, 2025. С. 279-281.

29. Яремчук В. Д. Основи права Європейського Союзу та Ради Європи: дефініції, джерела, схеми, таблиці та персоналії : навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 340 с.

30. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол.: С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейгерович, О.Г. Пухкал та ін. Київ: НАДУ, 2017. 248 с.

31. Ослунд А., Кубілюс А. Відбудова, реформування та вступ України до ЄС; перекл. з англ. Андрія Ковальчука. Львів : Вид-во Старого Лева, 2024. 144 с.

32. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / за наук. редакції Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018. 475 с.

33. Стратегія та засоби конвергенції системи соціальної безпеки України та ЄС у процесі євроінтеграції : монографія / ред.: Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак. Львів: АТБ, 2018. 303 с.

34. Трихліб К.О. Гармонізація законодавства України із правом ЄС: досвід країн ЄС. Матеріали XVI Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». Матеріали круглого столу «Історія конституціоналізму в Україні та зарубіжних країнах» (до 100-річчя Конституції УНР 1918 р.). Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Харків: 2018. Том 1. С. 97–99.

35. Конституція України та тріада європейських цінностей: погляд у світлі євроінтеграції : збірник матеріалів і тез міжнародної конференції (м. Київ, 28 червня 2023 р.). Київ : ВАІТЕ, 2023. 204 с.

36. Журавель Я.В. Вплив євроінтеграційних процесів на покращення ефективності організації діяльності органів виконавчої влади. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 2. С. 34–36.

37. Ковтун Ю.Є. Нормативно-правове забезпечення органів публічної влади в контексті інтеграції України до Європейського Союзу. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 25–26 жовт. 2018 р. Полтава, 2018. С. 31–33.

38. Морозова О.С. Розвиток публічного управління в контексті євроінтеграції: регіональний аспект. Таврійський науковий вісник. Серія : економіка. 2020. № 1. С. 169–177.

39. Сірант М.М., Шикунська Х. Угода про асоціацію: стан і перспективи. Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції. Львів: ННППІ НУ «Львівська Політехніка», 2017. С. 35-38.

Information about the author:

Myroslavsky Sergiy Volodymyrovych,

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Law and Public Administration
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
87, Romenska str., Sumy, 40002, Ukraine